

Nr 25.

Av herr *Senander m. fl.*, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 28, med förslag till förordning angående omsättnings- och utskänkningsskatt å rusdrycker, m. m.*

I propositionen föreslås en höjning av sprit- och tobaksbeskattningen, för spritdryckerna med i genomsnitt 3 kronor per liter jämte en motsvarande höjning av utskänkningsskatten och för tobaksvaror cirka 0,5 öre per cigarrett av svensk tillverkning och 0,75 öre för importerade cigarretter. Å andra sidan sänkes utförsäljningspriset för cigarrer och cigarrcigarretter med i genomsnitt 10 procent. De föreslagna förändringarna beräknas ge statsverket en ökad inkomst utöver beräkningarna för nästa budgetår av cirka 96 miljoner kronor.

Motivet till skattehöjningarna är enligt finansministern, att cirka 100 miljoner kronor i ökade inkomster erfordras för att ernå en balanserad driftbudget för nästa budgetår. Till försvar för skattehöjningarna anföres, »att en höjning av skatterna å sprit- och tobaksvaror synts försvarbar med hänsyn till den sänkning av denna beskattning, som ägt rum i förhållande till penningvärdets och inkomsternas förändring». Härtill kommer den sedvanliga nykterhetspolitiska motiveringen. Finansministern uttalar sålunda, »att även om en höjning av spritbeskattningen nu närmast är betingad av statsfinansiella skäl, det givetvis ur nykterhetspolitisk synpunkt är betänkligt om en mera märkbar reducering av priset på spritdrycker kommer till stånd genom förändringar i penningvärdet». Några farhågor för tobaksmisshandling yppas däremot inte. Tvärtom uttalas en viss tveksamhet beträffande den föreslagna höjningen av tobaksskatten »med hänsyn till den känslighet i efterfrågan, som utmärker tobakskonsumtionen i allmänhet».

Man bör hålla finansministern räkning för att han åtminstone övergivit det kuriösa argumentet, att skattehöjningarna avsåg en finansiering av den nya sjukförsäkringen. Bortsett från den underligheten, att svenska folket måste dricka och röka ihop miljonerna till den viktiga sjukreformen, måste denna argumentation vara en ren orimlighet ur budgetteknisk synpunkt. Man har svårt att värja sig för misstanken, att avsikten varit att spekulera i känslotänkande. De kraftiga höjningarna av sprit och tobak kunde kanske te sig mera smakliga om de sammankopplades med finansieringen av den värdefulla sjukreformen.

Trots att finansministern sålunda lämnat nyssnämnda motivering åt sitt öde och övergått till det formellt sett mera oantastliga argumentet, att

skatthöjningarna måste till för att balansera budgeten, så blir därför inte propositionen mera acceptabel. Det är tydligt, att de 96 miljoner kronor som beräknas inflyta genom skatthöjningarna icke kan vara avgörande för statens finanser, då budgetförslaget slutar på den väldiga summan av över 8,5 miljarder kronor. Ingen kan med skäl påstå, att ett avstående från de föreslagna skatthöjningarna skulle menligt ha inverkat på den ekonomiska balansen. Härtill kommer emellertid, att det inom budgetens ram finns påtagliga möjligheter att nå balans utan att behöva tillgripa indirekta skatter, vilka drabbar de breda massornas konsumtion. En utväg hade varit att öka bolagsbeskattningen, vilket den kommunistiska riksdagsgruppen flera gånger föreslagit, en annan att beskära de väldiga militärutgifterna. Detta senare krav har rests i många fackföreningar som ett alternativ till höjningen av sprit- och tobaksbeskattningen. En beskärning av militärutgifterna med ett belopp av 96 miljoner kronor skulle säkerligen inte äventyra några försvarsintressen.

Vi hävdar, att de nya skatthöjningarna är helt omotiverade redan ur budgetära och statsfinansiella synpunkter. De innebär en ny orättvis beskattning av konsumtionen och medverkar till en sänkning av levnadsstandarden. De riktar sig framför allt emot de spritvaror som konsumeras av de bredare folklagren. Bords- och kronbrännvin stiger med 4: 50 kr. per liter, renat brännvin med 2: 45 kr., eau-de-vie ordinaire med 4: 75 kr. och eau-de-vie tvåstjärnig med 5 kr. Dessutom höjes priserna på såväl svenska som utländska cigaretter, medan priserna sänkes på cigarrer och cigarrcigaretter, vilket senare förhållande på sitt sätt är ägnat att belysa orättvisan i förslaget.

Detta betyder, att den som inköper spritvaror till den myckenhet han lagligen är berättigad till får en ny skattebörd på i runt tal 175 kronor om året. Är han därtill cigarettrökare har han att räkna med en ytterligare utgiftsökning på 15—25 kronor årligen eller mera. Tillsammans med höjningarna av priserna på vissa viner kommer skattetrycket att öka med sammanlagt cirka 200 kronor per år.

En sådan skattepolitik är icke »försvarbar» ur någon synpunkt. Påståendet att de föreslagna skatthöjningarna skulle vara motiverade därför att sprit- och tobakspriserna släpat efter i den allmänna prisstegringen är närmast cyniskt. Det är dessutom sakligt oriktigt. År 1939 före krigsutbrottet kostade en liter renat brännvin 4: 55. Nu är priset 15: 30 kr. Det är mera än en tredubbling av priset. Det betyder att spritpriserna så långt ifrån *släpat efter* den allmänna prisutvecklingen att de tvärtom torde ha ett försprång på över 100 procent.

De nykterhetspolitiska synpunkter finansministern anlägger vid sidan av de statsfinansiella bottenar i den föreställningen, att höga alkoholpriser och ett invecklat restriktionssystem är nykterhetsfrämjande. All erfarenhet borde ha visat, att strävandena till folknykterhet icke gagnas av dylika åtgärder. I de höga spritprisernas och restriktionernas hägn florerar en i högsta grad osund illegal trafik med smuggling och hembränning som

främsta ingredienser. Det bör erinras om att Vinmonopolet i Norge nyligen föreslagit en sänkning av spritpriserna med i genomsnitt 20 procent. Avsikten med prissänkningen är att komma åt den omfattande hembränningen, som orsakat en stark nedgång av den legala konsumtionen. Det är svårt att föreställa sig, att de kraftiga prishöjningar som nu föreslås här i landet skulle ge ett annat resultat än det som skapats i vårt grannland tack vare höga spritpriser, så mycket mera som våra spritpriser redan tidigare nått den gräns, där den illegala hanteringen kan vara lönande.

Man har för övrigt svårt att över huvud taget ta de nykterhetspolitiska synpunkter, som framförs i samband med spritbeskattningen, på allvar, då man vet att inkomsterna från spritbeskattningen ingår som en fast post i budgeten. Detta förhållande måste nämligen bygga på förutsättningen, att svenska folket skall konsumera spritvaror i den omfattning, som förutses i budgeten. Uppenbart är att finansministern i sin egenskap av finansminister måste oroas av en nedgång i spritkonsumtionen. Det bör erinras om att en tidigare finansminister, som själv var nykterhetsman, i sitt förslag till höjd beskattning av spritdrycker förklarade, att en samtidig höjning av vinpriserna var nödvändig, enär det eljest kunde tänkas att konsumtionen skulle överflyttas från spriten till vinerna. Även i den nu föreliggande propositionen kan man utläsa en viss ängslan för att inte inkomstberäkningarna skall hålla streck. De nykterhetspolitiska motiven för de föreslagna skattehöjningarna syns oss därför mera vara sken än verklighet.

Vi kan sålunda icke finna något hållbart motiv för de nya skattehöjningarna. De är att anse som ett led i en politik, som går ut på att genom indirekta skatter, vilka hårdast drabbar de stora folklagren, minska den direkta beskattningen till förmån för bolagen och de större inkomsttagarna.

Vi hemställer följaktligen,

att riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 28 med förslag till förordning angående omsättnings- och utskänkningskatt å rusdrycker, m. m.

Stockholm den 14 januari 1954.

K. Senander.

H. Hagberg.

G. Johansson.